

9 kwietnia 2024

Jak naprawić Trybunał Konstytucyjny?

Na posiedzeniu 10-12 kwietnia Sejm przeprowadzi pierwsze czytanie poselskich projektów dotyczących Trybunału Konstytucyjnego (druki sejmowe [253](#) i [254](#)). Projekty zostały opracowane przez Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji im. Stefana Batorego przy ogromnym udziale organizacji społecznych, środowisk prawniczych oraz autorytetów prawnych, a następnie przekazane politykom rządzącej koalicji.

Projekty zawierają rozwiązania, które nie tylko przywracają praworządność, ale stanowią kompleksową reformę działania Trybunału Konstytucyjnego. Odpowiadają na pytanie, co zrobić, by Trybunał lepiej służył obywatelom. Projekty będące przedmiotem debaty parlamentarnej w tym tygodniu proponują m.in.:

- rozwiązania, które usprawnią działania Trybunału w interesie obywateli, zwiększając ich wpływ na to, co dzieje się w Trybunale;
- uznanie za niebyłe orzeczeń TK wydanych w składzie z „dublerami”, z wyjątkiem rozstrzygnięć dotyczących indywidualnych spraw obywateli (skarg konstytucyjnych i pytań prawnych). To rozwiązanie - podkreślimy – ma również znaczenie dla procedowanych w tym tygodniu w Sejmie projektów dotyczących prawa do decyzji o aborcji;
- ułatwienie podmiotom uprawnionym do składania skarg do Trybunału (m.in. związkom zawodowym i organizacjom pracodawców) realizację tego prawa;
- większą przejrzystość i kontrolę społeczną oraz instytucjonalną przy selekcji kandydatów do TK;
- poprawienie procedur odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów TK. W celu zapewnienia efektywności i obiektywizmu prowadzonych postępowań do grona osób, które będą brały udział w postępowaniu dyscyplinarnym dołączą również sędziowie w stanie spoczynku.

Przedstawienie podstawowych kierunków zmian proponowanych w omawianych w tym tygodniu projektach ustaw o Trybunale Konstytucyjnym znajdują się [na stronie Fundacji Batorego](#).

NA RADARZE

Rządowy projekt ustawy o sygnalistach trafił do Sejmu

2 kwietnia rząd przyjął projekt ustawy o ochronie sygnalistów - osób, które w interesie publicznym zgłaszają nieprawidłowości, o jakich dowiedziały się w związku z wykonywaną pracą. Obowiązek wprowadzenia tej ustawy wynika z unijnej dyrektywy 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii. Polska jest spóźniona już ponad dwa lata z wdrożeniem tej regulacji, za co będziemy musieli zapłacić wysokie kary. Celem Unii jest tworzenie warunków do tego, by prawo we wszystkich państwach UE działało tak samo, a nadużycia nie były zamiatane pod dywan.

Najnowsza wersja rządowego projektu znacząco zmieniła się w porównaniu z wersją ze stycznia br. Rząd uwzględnił szereg argumentów organizacji, które już od 2018 r. pracowały nad [społecznym projektem ustawy o ochronie sygnalistów](#). Mimo zmian projekt rządowy wciąż wymaga poważnej debaty na etapie prac parlamentarnych. [Zawiera ona bowiem ograniczenia i wyłączenia, które mogą uczynić ustawę nieskuteczną](#). Projekt m.in. nie obejmuje ochroną sygnalistów informujących o wszystkich typach przestępstw. Przepisy w obecnym kształcie nie będzie chronić też sygnalistów informujących o nadużyciach w służbach mundurowych, np. związanych z niezgodnym z prawem stosowaniem oprogramowania takiego jak Pegasus.

Narzędzia partycypacji lokalnej w Polsce

Politycy i samorządowcy wybrani do samorządowych organów przedstawicielskich nowej kadencji muszą nauczyć się korzystania z narzędzi partycypacyjnych. Wiadomo dobrze, że wzmacniają one władzę lokalną, a przez to – i całe państwo. Jednak, jak wynika [z raportu dr Anny Dąbrowskiej](#) dla forumIdei Fundacji Batorego – nie są stosowane.

O ile gminy dość dobrze wywiązują się z obowiązków informowania mieszkańców, o tyle zdecydowanie w mniejszym stopniu umożliwiają im realny wpływ na sprawy lokalne poprzez mechanizmy współdecydowania. Jedynie 60% gmin daje mieszkańcom możliwość występowania z inicjatywą uchwałodawczą, czyli daje dostęp do tworzenia lokalnego prawa. Z kolei 30% gmin ma uchwałę regulującą inicjatywę lokalną, co umożliwia mieszkańcom nie tylko zgłaszanie pomysłów do realizacji przez samorząd, ale także włączanie się w ich wspólną realizację.